

UDENRIGSMINISTERIET

Svar på URU alm del spørgsmål 96 af 28.
januar 2014 til udenrigsministeren stillet af
ikke-medlem Martin Henriksen (DF)

URU alm del, Spørgsmål 96

”Vil ministeren oplyse, hvordan den danske regering forholder sig til udviklingen i Ukraine, og om regeringen har foretaget sig noget i den forbindelse, f.eks. i ministerkomitéen i Europarådet?”

Svar:

Udviklingen i Ukraine er gået meget hurtigt i den sidste uge siden jeg orienterede om situationen over for medlemmer af Udenrigsudvalget, Europaudvalget og Nævnet torsdag den 20. februar 2014 forud for det ekstraordinære udenrigsministtermøde i EU samme dag. Det kulminerede i weekenden med afsættelse af præsident Janukovitj og vedtagelse af en række nyttige love, herunder vedtagelse af lov om genindførelse af forfatningen fra 2004 og, i henhold til denne, udnævnelse af den nye parlamentsformand til interim præsident. Og den politiske situation udvikler sig til stadighed.

Forud for weekendens afsættelse af præsident Janukovitj og indsættelse af en fungerende præsident var der to vigtige og parallelle forløb forankret i det internationale samfunds, og ikke mindst EU's bestræbelser på at finde en løsning gennem aktivt diplomati: Dels vedtagelse af målrettede sanktioner, dels støtte til forhandlinger mellem Janukovitj og oppositionen.

Danmark støttede på det ekstraordinære udenrigsministtermøde i EU den 20. februar vedtagelsen af målrettede sanktioner, som indbefatter visumforbud, indefrysning af midler, suspension af eksportlicenser for udstyr, der kan bruges til undertrykkelse af befolkningen, samt genvurdering af eksport-licenser for militært udstyr. Sanktionerne blev vedtaget på baggrund af omfattende menneskerettighedsovertrædelser, vold og overdreven brug af magt og i tråd med de danske ønsker var der enighed om at rette sanktionerne mod de direkte ansvarlige herfor. Danmark støttede desuden en beslutning om, at omfanget af gennemførelsen af sanktionerne ville afhænge af udviklingen i Ukraine. Den 10. februar var der ikke samme grund og nytte af at true med sanktioner.

Parallelt var der hårde forhandlinger i Kiev mellem oppositionslederne og præsident Janukovitj om en fredsaftale faciliteret af udenrigsministrene fra Tyskland, Frankrig og Polen. Den særlige repræsentant fra den russiske præsident spillede også en vigtig og konstruktiv rolle i forhandlingsforløbet i Kiev, hvilket er budt velkommen fra dansk side.

Den seneste udvikling giver grund til forsigtig optimisme, men den politiske situation er stadig meget skrøbelig og en række vigtige udfordringer skal håndteres i nærmeste fremtid. Fra dansk side bakkes fuldt op om EU's fortsatte bestræbelser på aktivt og inkluderende diplomati. Den politiske krise skal løses for hele Ukraine og dannelsen af en ny regering bør være bredt funderet og nyde tillid blandt alle dele af den ukrainske befolkning med henblik på at understøtte Ukraines nationale enhed og integritet. Det er beklageligt, at vi har set tendenser til, at parlamentet i Kiev har vedtaget beslutninger, der ikke indeholder de rigtige signaler i forhold til hele befolkningen. Det gælder særligt loven, der vil føre til en begrænsning af den officielle anvendelse af russisk. Samtidig lægges der fra dansk side vægt på, at en ny regering skal fastholdes på reelle økonomiske og politiske reformer i forhold til demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincipper. Det gælder både præsidentvalget i maj og det fortsatte arbejde med bl.a. forfatningsreform, reform af valglov og retsvæsen. Baseret på samme principper tilskyndes fra dansk side til iværksættelse af et uafhængigt retsopgør over for direkte ansvarlige for vold og drab på uskyldige.

Regeringen vil fortsætte med aktivt at arbejde for involvering af OSCE og Europarådet, for derigennem at engagere EU, Rusland og Ukraine i løsningen på den politiske krise. Formålet er etableringen af en inklusiv, men også kritisk dialog samt aktuel ekspertbistand bl.a. inden for etablering af en uafhængig undersøgelse af volden, og retsopgør iht. internationale standarder, bistand til forberedelse af præsidentvalget samt på reformområdet (forfatning, valg og retsvæsen, herunder anklagemyndighed).

Begge organisationer har potentiale til at skabe tillid mellem parterne og bidrage til en konstruktiv dialog mellem alle parter. I Europarådet har Danmark gentagne gange i ministerkomitéen bakket aktivt op om generalsekretærens forslag om nedsættelse af et panel til overvågning af efterforskningen af politivold mod demonstranter.

Herudover arbejder Danmark bilateralt gennem Europarådet med projekter i Ukraine, der sigter på reform af den offentlige sektor og reform af retsvæsenet, herunder en forbedret lov om anklagemyndigheden. En styrket, uafhængig anklagemyndighed er bl.a. vigtig med henblik på at undgå gentagelse af de tidligere politisk motiverede retssager og genskabelse af tillid i befolkningen til det ukrainske retssystem. Danmark har aktivt fulgt de verserende sager i Europarådet vedrørende retssagen mod Julia Timosjenko. Her har Danmark, senest i december 2013, udtrykt klar kritik af Ukraine for manglende skridt til opfølgning af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse af 30. april 2013 i sagen Timosjenko v. Ukraine. Derfor er det glædeligt, at hun nu er blevet løsladt.

I OSCE har Danmark rollen som koordinator af EU-landenes synspunkter i spørgsmål vedrørende Ukraine. På dansk initiativ har EU i OSCE-regi ved flere lejligheder rettet kritik af de ukrainske myndigheder for tilfældene af politivold samt opfordret til grundig efterforskning af overgreb mod demonstranter og journalister. Vi har endvidere arbejdet aktivt for, at EU opfordrede Ukraine til at benytte OSCE's tilbud om assistance til at sikre en fredelig løsning af krisen og indføre reformer, så ukrainsk lovgivning kan leve op til landets OSCE-forpligtelser. Bistand

fra OSCE til forberedelse og overvågning af det kommende præsidentvalg støttes også fra dansk side.

Bilateralt fortsætter regeringen det danske bistandsengagement i Ukraine gennem Naboskabsprogrammet. Udover projekterne gennem Europarådet yder vi bl.a. støtte til at sikre frie og pluralistiske medier samt kapacitetsopbygning af civilsamfundet. Gennem medieprogrammet har Danmark bl.a. støttet overvågning af overgreb på journalister ifm. urolighederne i Ukraine og gennem støtte til civilsamfundet støtter Danmark bl.a. kapacitetsopbygning hos lokale NGO'er til overvåge udrulningen af vedtagne love.